УДК 37.018

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-5\(5\)-453-465](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-5(5)-453-465)

Левченко Микола Григорович кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету культури і мистецтв, професор кафедри культурології, Херсонський державний університет, вул. Університетська, 27, м. Херсон, 73000, тел.: (050) 517-20-29, e-mail: levchenko@ksu.ks.ua, <https://orcid.org/0000-0002-4069-1729>

Терешенко Наталя Віталіївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри хореографічного мистецтва, Херсонський державний університет, вул. Університетська, 27, м. Херсон, 73000, тел.: (050) 723-17-40, e-mail: ntereshenko@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-7851-0068>

Рехліцька Алла Євгенівна доцентка, завідувачка кафедри хореографічного мистецтва, доцентка кафедри хореографічного мистецтва, Херсонський державний університет, вул. Університетська, 27, м. Херсон, 73000, тел.: (066) 345-34-61, e-mail: ARekhlitska@ksu.ks.ua, <https://orcid.org/0000-0001-5320-4312>

ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Анотація. У статті досліджується вплив дистанційного навчання на формування професійної компетентності здобувачів мистецьких спеціальностей у контексті процесів глобалізації та інформатизації як один із важливих структурних елементів в забезпеченні навчального процесу в період пандемії COVID-19. Досліджено основні характеристики дистанційного навчання. Встановлено, що завдяки реалізації дистанційного навчання за допомогою інформаційних технологій відкривається цілий ряд можливостей для дистанційної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей. Встановлено, що основна мета реалізація інтегративної моделі професійної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей засобами інноваційних технологій полягає у формуванні студентами узагальнень для демонстрації засвоєння та розуміння досліджуваної теми. Запропоновано для вимірювання результатів експериментального дослідження щодо імплементації інтегративної моделі професійної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей критерії оцінки соціальної та емоційної компетентності студентів. Визначено, що перехід до дистанційного навчання, заснованого на застосуванні компетентнісного підходу й реалізація інтегративної моделі принесе користь як студентам, так і викладачам. Встановлено, що після

завершення навчальної програми при підготовці здобувачів мистецьких спеціальностей на засадах компетентнісного підходу майбутній фахівець повинен розвинути навички за трьома профільними вимірами створення, виконання й оцінювання та аналіз. Визначено, що внаслідок підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей на засадах компетентнісного підходу, вони отримають наступні ключові навички: відкритий розум та здатність переходити межі обмежень та експериментувати з новими ідеями; навички спілкування; аналітичність; критичність та дослідницькі навички; вміння мислити; здатність ефективно реагувати на зворотній зв'язок; робота в команді та співпраця; управління часом та організаційні навички; самопрезентація; самосвідомість; креативність; стійкість та самодисципліна.

Ключові слова: дистанційне навчання, здобувачів мистецьких спеціальностей, компетентнісний підхід, навчальні заклади.

Levchenko Mykola Hryhorovych Candidate of Pedagogical Sciences, Docent, Dean of the Faculty of Culture and Arts, Professor of Cultural Studies, Kherson State University, University St., 27, Kherson, 73000, tel.: (050) 517-20-29, e-mail: levchenko@ksu.ks.ua, <https://orcid.org/0000-0002-4069-1729>

Tereshenko Natalia Vitaliivna Candidate of Pedagogical Sciences, Docent Department of Choreography Art, Kherson State University, 73000, Kherson, University St., 27, tel.: (050) 723-17-40, e-mail: ntereshenko@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-7851-0068>

Rekhlitska Alla Yevhenivna Associate professor, Head of the Department of Choreographic Art, Associate Professor of Choreographic Art, Kherson State University, University St., 27, Kherson, 73000, tel.: (066) 345-34-61, e-mail: ARekhlitska@ksu.ks.ua, <https://orcid.org/0000-0001-5320-4312>

THE INFLUENCE OF DISTANCE LEARNING ON THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF APPLICANTS OF ART SPECIALTIES

Abstract. The paper studies the impact of distance learning on the formation of professional competence of artists in the context of globalization and informatization as one of the important structural elements in ensuring the educational process during the pandemic COVID-19. The main characteristics of distance learning are studied. It is established that due to the implementation of distance learning with the help of information technology opens up a number of opportunities for distance training of applicants for art specialties. It is established that the main goal of the implementation of the integrative model of professional training of applicants for art specialties by means of innovative technologies is to form generalizations by students to demonstrate the mastery and understanding of the research topic. The

criteria for assessing the social and emotional competence of students are proposed to measure the results of experimental research on the implementation of an integrative model of professional training of applicants for art specialties. It is determined that the transition to distance learning based on the application of the competency approach and the implementation of an integrative model will benefit both students and teachers. It is established that after the completion of the curriculum in the preparation of applicants for art specialties on the basis of the competence approach, the future specialist must develop skills in three profile dimensions of creation, implementation and evaluation and analysis. It is determined that as a result of training artists in the competency approach, they will gain the following key skills: open mind and the ability to go beyond the limits and experiment with new ideas; communication skills; analyticalness; critical thinking and research skills; ability to think; ability to respond effectively to feedback; teamwork and cooperation; time management and organizational skills; self-presentation; consciousness; creativity; resilience and self-discipline.

Keywords: distance learning, applicants for art specialties, competence approach, educational institutions.

Постановка проблеми. В сучасному світі освіта виступає головним фактором надання суспільству нових знань, наукових відкриттів, інновацій та технологій. Процеси глобалізації, інформатизації та пандемія COVID-19 порізному вплинули на освіту та, зокрема, на вищу освіту здобувачів мистецьких спеціальностей. В результаті закриття університетів викладачам і здобувачам мистецьких спеціальностей довелося швидко адаптуватися до дистанційного навчання. Необхідність створення сприятливого навчального середовища для здобувачів мистецьких спеціальностей, передбачала прийняття, вибір та адаптацію рішень, щоб задовольнити не тільки очікування студентів, але й вимоги до якісної підготовки, та створення умов, за яких навчальні заклади функціонуватимуть. Оскільки інформаційні технології полегшують розповсюдження навчального матеріалу одночасно серед великої кількості користувачів, а платформи дистанційного навчання пропонують здобувачам мистецьких спеціальностей багато переваг.

Нова парадигма освіти полягає у формуванні компетентностей, які визначаються освітньою галуззю і відбуваються під час навчання здобувачів мистецьких спеціальностей та безперервного самовдосконалення фахівців. У контексті підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей перспективою є зосередження уваги на предметній галузі, яка охоплює формування компетентностей, необхідних знань та навичок для впровадження їх у професійну діяльність. У зв'язку з цим, досить актуальним і необхідним у сучасних умовах є огляд впливу дистанційного навчання на формування професійної компетентності здобувачів мистецьких спеціальностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематику впливу дистанційного навчання на формування професійної компетентності

здобувачів мистецьких спеціальностей досліджує незначна кількість науковців. Зокрема, наукові праці В. В. Прія, Є. Кохановської, Є. Смичкової, К. Хелма, М. Суреша, О.А. Калугіної, Р. Гаятрі, С. Брауна, С. Грішабера, С.Г. Хубера, С.Н. Кумарі, Ч. Кармена, Я. Давидової, присвячені аналізу дистанційного навчання, вплинули на генезис та формування професійної компетентності здобувачів мистецьких спеціальностей.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження впливу дистанційного навчання на формування професійної компетентності здобувачів мистецьких спеціальностей. Для досягнення мети визначено наступні завдання: визначити характерні ознаки дистанційного навчання; проаналізувати інтегративну модель професійної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей; визначити переваги від застосування компетентнісного підходу; проаналізувати, які будуть отримані навички в результаті пройденої підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей на засадах компетентнісного підходу; встановити ключові навички здобувачів мистецьких спеціальностей. При проведенні дослідження були використані загальнонаукові й спеціальні методи дослідження, зокрема аналіз і синтез, порівняння, узагальнення, системно-структурний аналіз.

Виклад основного матеріалу дослідження. Пандемія спровокувала видозміни у навчальному процесі та відбилась на комунікативній взаємодії студентів та викладачів, учнів та вчителів, як наслідок, навчальні заклади здійснюють свою діяльність завдяки мережі Інтернет [1]. Уряди країн світу імплементували заходи з метою уникнення розповсюдження COVID-19, для забезпечення безперебійного освітнього процесу, у зв'язку з чим, навчальні заклади реалізують дистанційне навчання, що на даному етапі є заміником традиційного навчального процесу.

Завдяки, інноваційно-інформаційним технологіям спрощується процес розповсюдження педагогічного матеріалу для забезпечення навчального процесу рівночасно поміж значної чисельності здобувачів освіти, тому платформи електронного навчання надають значну кількість переваг, а саме перевірка освітнього процесу, нагляд за розходом часу на навчальний процес, завдяки платформі навчання можна адаптувати у відповідності до запитів та мети навчання [2, с.1798].

Швидкий, несподіваний і «вимушений» перехід до дистанційного навчання спричинив низку проблем та обмежень, а також створив можливості, які потрібно дослідити [3]. Існуюча література вказує на «екстремне дистанційне навчання» або «екстремне електронне навчання» та на труднощі, пов'язані з поганою інфраструктурою викладання в Інтернеті, недосвідченістю викладачів, інформаційним розривом (тобто обмежена інформація та ресурси для всіх студентів) та складне середовище для навчання вдома [4]. Крім того, також виявлено відсутність наставництва та підтримки, а також проблеми, пов'язані з компетенцією викладачів у використанні цифрових форматів навчання [5].

Однак, використовуючи цифрові формати навчання, є деякі структурні

компоненти, котрі являються перепонами в процесі забезпечення екстреного дистанційного навчання, а саме: почуття відокремленості через відсутність очної присутності однокласників, зниження мотивації, сповільнення зворотного зв'язку, у разі появи невідкладних квестів під час виконання завдання. Ці перепони можна вирішити завдяки ефективній діяльності педагогів, які адаптували навчальні стратегії до вимог здобувачів освіти [6].

Отже, дистанційне навчання можна визначити як «заплановане викладання чи досвід навчання, яке використовує широкий спектр технологій і призначене для заохочення взаємодії та сертифікації навчання» (див. рис. 1) [7].

Рис. 1. Характеристика дистанційного навчання

Примітки: сформовано автором на основі джерела: [8].

Дистанційне навчання було створено в результаті науково-технічного прогресу, а також всесвітньої комп'ютеризації різних сфер людської діяльності. Даний формат навчання надає студентам доступ до найкращих навчальних матеріалів у будь-якій галузі знань, що сприяє успішному застосуванню цих знань на практиці. Крім того, в рамках навчання здобувачів мистецьких спеціальностей було розроблено уніфіковані стандарти викладання та тестування, або так звані рівні сертифікації, що дозволяє уніфікувати навчальну програму. Інтерес серед студентів до дистанційного навчання та його якості, а також до пошуку нових освітніх платформ для вивчення мистецьких дисциплін лише зростає [8].

При підготовці здобувачів мистецьких спеціальностей на засадах компетентнісного підходу рекомендується теорію та практику, тобто процесну роботу, викладати одночасно, що дасть кандидатам краще розуміння культурних форм та текстів, що вивчаються. Для полегшення досягнення студентами цілей навчального плану рекомендується застосування наступних заходів: відвідування театральних й кіно просторів та вистав; семінари практикуючих в сфері кіно, театру та культури; відвідування фестивалів,

конференцій, концертів, танцювальних концертів, поетичних читань та майстер-класів; виїзні екскурсії до культурних об'єктів та заходів; дослідницька та бібліотечна майстерність; студентські обміни; співпраця викладачів; активна участь в університетських заходах, громадських клубах та культурних організаціях, але реалізація даних заходів є проблематичною в період пандемії COVID-19, тому необхідно інтегрувати дані заходи у електронний формат [9].

Впровадження компетентнісного підходу є складним процесом через велику кількість змінних, які слід враховувати як на навчальному курсі, так і на індивідуальному рівні. Для створення навчальних програм, орієнтованих на розвиток компетентностей, національні стандарти освіти, університетські вимоги та нормативні акти, а також національні професійні стандарти повинні розглядатися як продукти інституційних, культурних, соціальних та економічних зацікавлених сторін.

Інтегративна модель професійної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей з-за умов дистанційного навчання розроблена з метою розвитку особистості та фокусується на взаємозв'язку всіх областей навчальних програм, допомагаючи оволодіти основними інструментами навчання. Структурні компоненти сформованої інтегративної моделі професійної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей відображені на рис. 2. Інтегровані процеси викладання та навчання дозволяють студентам набувати та використовувати базові навички у всіх змістових сферах та формувати позитивне ставлення до подальшого успішного навчання [10].

Рис. 2. Інтегративна модель професійної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей засобами інноваційних технологій

Примітки: сформовано автором на основі джерела: [10].

Отже, мета застосування запропонованої інтегративної моделі професійної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей засобами інноваційних технологій полягає в тому, щоб студенти продемонстрували своє засвоєння та

розуміння досліджуваної теми. Роблячи умовиводи, студенти демонструють, що вони повністю розуміють досліджувану тему на вищих рівнях когнітивних процесів. Коли студенти можуть обґрунтувати висновок, то вони демонструють своє розуміння не лише на фактичному рівні, а й на концептуальному. З метою вимірювання результатів експериментального дослідження щодо імплементації інтегративної моделі професійної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей розроблено критерії оцінки соціальної та емоційної компетентності студентів (див. рис. 3) [11].

Рис. 3. Критерії оцінки соціальної та емоційної компетентності студентів

Примітки: сформовано автором на основі джерела: [11].

Ефективність інтегрованої професійної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей в умовах пандемії знизилася через перехід до більш самостійної практики навчання студентів, тому доцільно імплементувати інтегративну модель, як професійну підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей засобами інноваційних технологій. Ця практика поширена у навчальних закладах Гонконгу, де викладачі «застосовують більш креативні інтегративні моделі до мистецької освіти», а викладач має право використовувати принцип гнучкості та самостійності в навчальному процесі.

Інтегративні моделі на засадах художньо-педагогічних технологій професійної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей слабо вбудовані в практику викладання в університеті, тому меншою мірою використовуються у навчальному процесі. Частота використання художньо-інтегративних засобів інноваційних технологій зменшується через переважання самостійної роботи викладачів. Зокрема, обмежується використання таких засобів навчання, як рольові ігри, мозковий штурм, робота в парах, у малих групах. Натомість переважають інтерактивні технології, такі як обговорення та робота в малих групах. Інтегративні моделі на засадах

художньо-педагогічних технологій включають технологію моделювання ситуації. Під час застосування інтегративної моделі передбачається, що здобувачі мистецьких спеціальностей розвивають професійні мистецькі навички, що забезпечує розвиток інтегрованої професійної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей [12].

Перехід до дистанційного навчання, заснованого на застосуванні компетентнісного підходу й реалізація даної інтегративної моделі принесе користь як студентам, так і викладачам (див. рис. 4).

Рис. 4. Переваги від застосування компетентнісного підходу

Примітки: сформовано автором на основі джерела: [13].

Після завершення навчальної програми при підготовці здобувачів мистецьких спеціальностей на засадах компетентнісного підходу майбутній фахівець повинен розвинути навички за трьома профільними вимірами, відображеними на рис. 5.

Рис. 5. Отримані навички в результаті пройденної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей на засадах компетентнісного підходу
 Примітки: сформовано автором на основі джерела: [9].

Отже, можна зробити висновок, що формування фахових компетентностей здобувачів мистецьких спеціальностей сприяє адаптації до успішного працевлаштування після закінчення навчання та фаховій відповідності ринку праці.

Висновки. В результаті аналізу впливу дистанційного навчання на формування професійної компетентності здобувачів мистецьких спеціальностей у контексті процесів глобалізації та інформатизації було встановлено, що з-за умов інтенсифікації освітніх процесів та появи перешкод щодо забезпечення традиційного навчання, вимагається реалізація невідкладного альтернативного вирішення, а саме реалізація інтегративної моделі забезпечення ефективного розвитку дистанційного навчання. Встановлено, що у зв'язку з пандемією дистанційне навчання набуває популярності майже у всіх країнах світу.

В даний час абсолютно очевидно, що для того, що досягти результативного навчального процесу навчальні заклади повинні поєднувати переваги змішаних типів освіти, яка може допомогти досягти оптимального балансу між традиційною та дистанційною освітами.

В результаті аналізу професійної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей на засадах компетентнісного підходу, встановлено що важливо, покращити процес забезпечення дистанційного навчання, який може бути єдиним доступним способом навчання та викладання, що може забезпечити безперервність навчання під час неочікуваних подій, таких як спалах COVID-19.

Практичне значення проведеного дослідження полягає в тому, що висновки та рекомендації, розроблені авторами та запропоновані в статті, можуть бути використані для професійної підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей на засадах компетентнісного підходу.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вдосконалення та розробку методів дослідження процесуальної компетентності здобувачів мистецьких спеціальностей, а також критерії оцінювання здобувачів мистецьких спеціальностей під час дистанційного навчання, що дозволить визначити та скорегувати не лише основні компетентності, а й спеціальні предметні компетентності з конкретних дисциплін та правильно побудувати процес підготовки здобувачів мистецьких спеціальностей. Розширення можливостей та широке застосування компетентнісних, науково-дослідних підходів при підготовці здобувачів мистецьких спеціальностей може стати базисом для стратегій на майбутні періоди.

Література:

1. Sobaih A.E.E., Hasanein A.M., Abu Elnasr A.E. Responses to COVID-19 in Higher Education: Social Media Usage for Sustaining Formal Academic Communication in Developing Countries. Sustainability, 2020, vol. 12, 6520.
2. Suresh M., Priya V.V., Gayathri R. Effect of e-learning on academic performance of undergraduate students. Drug Invent. Today, 2018, vol. 10, pp. 1797-1800.
3. Carmen C., Assunção Flores M. COVID-19 and teacher education: a literature review of online teaching and learning practices, European Journal of Teacher Education, 2020, vol. 43:4, pp. 466-487. URL: DOI: 10.1080/02619768.2020.1821184 (дата звернення: 26.11.2021).

4. Zhang W., Wang Y., Yang L., Wang C. H. Suspending Classes without Stopping Learning: China's Education Emergency Management Policy in the COVID-10 Outbreak. *Journal of Risk and Financial Management*, 2020, vol. 13 (58), pp. 1-6. URL: doi:10.3390/jrfm13030055 (дата звернення: 26.11.2021).

5. Huber S. G., Helm C. COVID-19 and Schooling: Evaluation, Assessment and Accountability in Times of Crises—reacting Quickly to Explore Key Issues for Policy, Practice and Research with the School Barometer. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 2020, vol. 32, pp. 237-270. URL: doi:10.1007/s11092-020-09322-y (дата звернення: 26.11.2021).

6. Coman C., Țîru L.G., Meseșan-Schmitz L., Stanciu C., Bularca M.C. Online Teaching and Learning in Higher Education during the Coronavirus Pandemic: Students' Perspective. *Sustainability*, 2020, vol. 12, 10367. URL: https://doi.org/10.3390/su122410367 (дата звернення: 26.11.2021).

7. Czerniewicz L., Brown C. A study of the relationship between institutional policy, organizational culture and e-learning use in four South African universities. *Computers and Education*, 2009, vol. 53(1), pp. 121131.

8. Kokhanovskaya E., Smychkova E., Chai M. Online learning as a result of globalization during the pandemic Covid-19. *SHS Web of Conferences*. 2020, vol. 92. URL: 10.1051/shsconf/20219201020 (дата звернення: 26.11.2021).

9. Caribbean Examinations Council. Caribbean Advanced Proficiency Examinations. Theatre Arts Syllabus. Effective for examinations from May/June 2012. 2010. URL: https://cxc.org/SiteAssets/syllabusses/CSEC/CSEC%20Theatre%20Arts%20Syllabus.pdf (дата звернення: 26.11.2021).

10. Kumari S.N. Constructivist approach to teacher education: an integrative model for reflective teaching. *I-Manager's Journal on Educational Psychology*, 2014, vol. 7(4), pp. 31-40.

11. Davidova J. The model of integrative music learning: case study results in latvian preschools. 2020, pp. 4186-4193. URL: 10.21125/iceri.2020.0935 (дата звернення: 26.11.2021).

12. Lau W., Grieshaber S. School-based integrated curriculum: An integrated music approach in one Hong Kong kindergarten. *British Journal of Music Education*, 2018, vol. 35(2), pp. 133-152. URL: doi:10.1017/S0265051717000250 (дата звернення: 26.11.2021).

13. Kalugina O. A. Development of students' professional communicative competence in an economic higher school. *XLinguae Journal*, 2016, Volume 9, Issue 4, pp. 37-45. URL: DOI: 10.18355/XL.2016.09.04.37-4 (дата звернення: 26.11.2021).

14. QS Top Universities. Performing Arts. Discover where to study with the QS World University Rankings by Subject 2019: Performing Arts. 2019. URL: https://www.topuniversities.com/university-rankings/university-subject-rankings/2019/performing-arts (дата звернення: 26.11.2021).

References:

1. Sobaih, A.E.E., Hasanein, A.M., Abu Elnasr, A.E. (2020). Responses to COVID-19 in Higher Education: Social Media Usage for Sustaining Formal Academic Communication in Developing Countries. *Sustainability*, vol. 12, pp. 6520 [in English].

2. Suresh, M., Priya, V.V., Gayathri, R. (2018). Effect of e-learning on academic performance of undergraduate students. *Drug Invent. Today*, vol. 10, pp. 1797–1800 [in English].

3. Carmen, C., Assunção Flores, M. (2020). COVID-19 and teacher education: a literature review of online teaching and learning practices, *European Journal of Teacher Education*, vol. 43:4, pp. 466-487, available at: DOI: 10.1080/02619768.2020.1821184 [in English].

4. Zhang, W., Wang, Y., Yang, L., Wang, C. H. (2020). Suspending Classes without Stopping Learning: China's Education Emergency Management Policy in the COVID-10 Outbreak. *Journal of Risk and Financial Management*, vol. 13 (58): pp. 1–6, available at: doi:10.3390/jrfm13030055 [in English].

5. Huber, S. G., and C. Helm. (2020). COVID-19 and Schooling: Evaluation, Assessment and Accountability in Times of Crises—reacting Quickly to Explore Key Issues for Policy, Practice and Research with the School Barometer. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, vol. 32, pp. 237–270, available at: doi:10.1007/s11092-020-09322-y [in English].
6. Coman, C., Țiru, L.G., Meseșan-Schmitz, L., Stanciu, C., Bularca, M.C. (2020). Online Teaching and Learning in Higher Education during the Coronavirus Pandemic: Students' Perspective. *Sustainability*, vol. 12, 10367, available at: <https://doi.org/10.3390/su122410367> [in English].
7. Czerniewicz, L., Brown, C. (2009). A study of the relationship between institutional policy, organizational culture and e-learning use in four South African universities. *Computers and Education*, vol. 53(1), pp. 121-131 [in English].
8. Kokhanovskaya, E., Smychkova, E., Chai, M. (2020). Online learning as a result of globalization during the pandemic Covid-19. *SHS Web of Conferences*, vol. 92, available at: 10.1051/shsconf/20219201020 [in English].
9. Caribbean Examinations Council (2010). Caribbean Advanced Proficiency Examinations. Theatre Arts Syllabus. Effective for examinations from May/June 2012, available at: <https://cxc.org/SiteAssets/syllabusses/CSEC/CSEC%20Theatre%20Arts%20Syllabus.pdf> [in English].
10. Kumari, S.N. (2014). Constructivist approach to teacher education: an integrative model for reflective teaching. *I-Manager's Journal on Educational Psychology*, vol. 7(4), pp. 31-40 [in English].
11. Davidova, J. (2020). The model of integrative music learning: case study results in latvian preschools. pp. 4186-4193, available at: 10.21125/iceri.2020.0935 [in English].
12. Lau, W., Grieshaber, S. (2018). School-based integrated curriculum: An integrated music approach in one Hong Kong kindergarten. *British Journal of Music Education*, vol. 35(2), pp. 133-152, available at: doi:10.1017/S0265051717000250 [in English].
13. Kalugina, O. A. (2016). Development of students' professional communicative competence in an economic higher school. *XLinguae Journal*, vol. 9, Issue 4, pp. pp. 37-45, available at: DOI: 10.18355/XL.2016.09.04.37-4 [in English].
14. QS Top Universities. (2019). Performing Arts. Discover where to study with the QS World University Rankings by Subject 2019: Performing Arts, available at: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/university-subject-rankings/2019/performing-arts> [in English].